

Sprawa: Zapytanie nr 552 Pana Posła Jakuba Rutnickiego w sprawie sposobu opodatkowania zasiłku wdowiego oraz renty rodzinnej z Norwegii
Znak sprawy: DD4.054.4.2024.CMRF
Kontakt: Kancelaria MF
tel.: +48 22 694 55 55
e-mail: kancelaria@mf.gov.pl

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z zapytaniem nr 552 Pana Posła Jakuba Rutnickiego w sprawie sposobu opodatkowania dochodów z tytułu wypłacanego zasiłku wdowiego oraz renty rodzinnej z Norwegii (przekazanym Ministrowi Finansów przy piśmie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 17 czerwca 2024 r. nr BM-II.059.2.13.2024) przedstawiam następujące wyjaśnienia.

Nieograniczony obowiązek podatkowy w Polsce

Opodatkowanie podatkiem dochodowym osoby fizycznej w Polsce regulują przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych¹ oraz postanowienia zawartej przez Polskę właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy PIT, osoby fizyczne, jeżeli mają miejsce zamieszkania na terytorium Polski, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów (nieograniczony obowiązek podatkowy).

Powyższy przepis stosuje się z uwzględnieniem zawartych przez Polskę umów w sprawie unikania podwójnego opodatkowania (art. 4a ustawy PIT).

Opodatkowanie zasiłku wdowiego i renty rodzinnej z Norwegii

¹ Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 226, ze zm.), dalej jako: „ustawa PIT”.

Na zasady opodatkowania zasiłku wdowiego i renty rodzinnej z Norwegii otrzymywane przez osoby mające miejsce zamieszkania w Polsce mają wpływ postanowienia konwencji o unikaniu podwójnego opodatkowania zawartej między Polską a Norwegią.² Treść konwencji oraz wyjaśnienia co do zakresu jej stosowania dostępne są pod linkiem: <https://www.podatki.gov.pl/podatkowa-wspolpraca-miedzynarodowa/wykaz-umow-o-unikaniu-podwojnego-opodatkowania/>

Zgodnie z art. 17 ust. 1 konwencji, emerytury, renty i inne podobne świadczenia lub renty kapitałowe uzyskiwane przez osobę mającą miejsce zamieszkania w Umawiającym się Państwie z drugiego Umawiającego się Państwa, są opodatkowane tylko w pierwszym wymienionym Państwie.

Natomiast w myśl ust. 2 cytowanego artykułu, bez względu na postanowienia ustępu 1 niniejszego artykułu, świadczenia otrzymywane przez osobę fizyczną mającą miejsce zamieszkania w Umawiającym się Państwie na podstawie prawa o ubezpieczeniach społecznych drugiego Umawiającego się Państwa, na podstawie jakiegokolwiek obowiązkowego systemu emerytalnego lub na podstawie systemu emerytalnego, który jest uznawany dla celów podatkowych, mogą być opodatkowane w tym drugim Państwie.

Zatem, w świetle powyższych przepisów, jeżeli świadczenie wypłacane jest w ramach systemu ubezpieczeń społecznych Norwegii, na podstawie jakiegokolwiek obowiązkowego systemu emerytalnego lub na podstawie systemu emerytalnego, który jest uznawany dla celów podatkowych w Norwegii, to świadczenie takie może być opodatkowane w obydwu państwach, tj. w Polsce i Norwegii, na zasadach określonych w krajowych przepisach podatkowych tych państw. W celu zapobieżenia podwójnemu opodatkowaniu, rozliczając powyższy dochód w Polsce, należy zastosować metodę unikania podwójnego opodatkowania określoną w art. 22 ust. 1 konwencji.

Od 1 stycznia 2021 r. zostały zmienione przepisy 22 ust. 1 konwencji na skutek podpisania przez Polskę i Norwegię Konwencji wielostronnej implementującej środki traktatowego prawa podatkowego mające na celu zapobieganie erozji podstawy opodatkowania i przenoszeniu zysku („**Konwencja MLI**”).

W myśl nowego brzmienia art. 22 ust. 1 lit. a) konwencji, w przypadku, gdy osoba mająca miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce uzyskuje dochód, który zgodnie z postanowieniami konwencji może być opodatkowany przez Norwegię (z wyłączeniem sytuacji, gdy te postanowienia zezwalają na opodatkowanie przez Norwegię wyłącznie z powodu, że dany dochód jest także dochodem uzyskiwanym przez osobę mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Norwegii), Polska zezwoli na odliczenie od podatku od dochodu takiej osoby kwoty równej podatkowi od dochodu zapłaconemu w Norwegii.

Jednakże odliczenie takie nie może przekroczyć tej części podatku od dochodu, obliczonego przed dokonaniem odliczenia, która przypada na taki dochód, który może być opodatkowany w Norwegii. Jeżeli zgodnie z jakimkolwiek

² Konwencja między Rzeczpospolitą Polską a Królestwem Norwegii w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobiegania uchylaniu się od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu podpisana w Warszawie dnia 9 września 2009 r. (Dz. U. z 2010 r. poz. 899, z późn. zm.) wraz z Protokołem z 5 lipca 2012 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 680), zmodyfikowana przez Konwencję wielostronną implementującą środki traktatowego prawa podatkowego mające na celu zapobieganie erozji podstawy opodatkowania i przenoszeniu zysku, podpisaną przez Polskę i Norwegię dnia 7 czerwca 2017 r. (dalej: „Konwencja MLI”), dalej jako: „konwencja”.

postanowieniem konwencji dochód uzyskany przez osobę mającą miejsce zamieszkania lub siedzibę w Polsce jest zwolniony z opodatkowania w Polsce, wówczas Polska może przy obliczaniu kwoty podatku od pozostałego dochodu takiej osoby uwzględnić zwolniony dochód.

Odnosząc się do kwestii podwójnego opodatkowania świadczeń wypłacanych w ramach systemu ubezpieczeń społecznych Norwegii, uprzejmie informuję, że zastosowanie metody proporcjonalnego odliczenia, będącej jedną z metod unikania podwójnego opodatkowania powoduje, iż nie następuje podwójne opodatkowanie takich dochodów. Pomniejszenie podatku polskiego o wartość podatku zapłaconego w Norwegii sprawia, że podatnicy nie ponoszą pełnych obciążeń podatkowych w obu państwach.

W kontekście przedstawionych przepisów konwencji, jak również ogółu regulacji dotyczących stosowania metod unikania podwójnego opodatkowania pragnę zatem podkreślić, iż nie znajduje uzasadnienia teza podniesiona w wystąpieniu Pana Posła dotycząca obciążania podwójnym podatkiem dochodów z tytułu wypłacanego w ramach systemu ubezpieczeń społecznych Norwegii zasiłku wdowiego oraz renty rodzinnej.

Zaliczki na podatek dochodowy w Polsce

Zgodnie z ustawą PIT dochodem (ze źródeł przychodów zarówno krajowych, jak i zagranicznych) są między innymi świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych. Jeżeli podatnik uzyskuje dochody z więcej niż jednego źródła (np. z renty i umowy o pracę), przedmiotem opodatkowania w danym roku podatkowym jest suma dochodów ze wszystkich źródeł przychodów, z wyłączeniem dochodów wolnych od podatku oraz dochodów od których na podstawie przepisów Ordynacji podatkowej³ Minister Finansów zaniechał pobór podatku.

Przykładem świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych jest m.in. renta wdowia, renta rodzinna, emerytura lub zasiłek wypłacane z norweskiego systemu ubezpieczeń społecznych osobom, które mają miejsce zamieszkania w Polsce.

Zgodnie z ustawą PIT świadczenie to podlega opodatkowaniu podatkiem dochodowym obliczanym według skali podatkowej. W trakcie roku od świadczeń z systemu ubezpieczeń społecznych z zagranicy płacone są zaliczki na podatek. Jeśli rentę lub zasiłek wypłaca bank, to na nim – jako płatniku – ciąży obowiązek obliczenia i pobrania od podatnika zaliczki na podatek od tego świadczenia i wpłacenia jej we właściwym terminie organowi podatkowemu (art. 35 ust. 1 pkt 1 ustawy PIT). Jeśli zagraniczną rentę podatnik otrzymuje bez pośrednictwa płatnika, to sam oblicza i wpłaca w trakcie roku zaliczki na podatek od tego świadczenia (art. 44 ust. 1a pkt 1 ustawy PIT).

Przy czym zarówno płatnicy, jak i podatnicy przy obliczaniu zaliczki na podatek mogą pomniejszać zaliczkę o 1/12 kwoty zmniejszającej podatek, o której mowa w skali podatkowej, i w efekcie płacić zaliczkę na podatek jedynie od nadwyżki ponad kwotę 2,5 tys. zł miesięcznie. Warunkiem stosowania tego pomniejszenia jest nieosiągnięcie przez podatnika równocześnie innych dochodów, do których ma zastosowanie skala podatkowa. W praktyce oznacza to, że pomniejszenie to może być stosowane tylko raz w miesiącu, niezależnie od liczby wypłat. Co istotne, od 2023 r. pomniejszenie to może być realizowane aż przez trzech płatników, przy czym w wysokości

³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2383, z późn. zm.).

przypadającej na jednego płatnika, czyli po 1/24 kwoty zmniejszającej podatek (przy dwóch płatnikach) lub 1/36 tej kwoty (przy trzech płatnikach). Dzięki temu rozwiązaniu kwota wolna od podatku w wysokości 30 tys. rocznie może być w większym stopniu realizowana w trakcie roku, co przyczynia się to do wzrostu miesięcznych dochodów netto.

Pamiętać przy tym należy, że zaliczka na podatek stanowi jedynie akonto rozliczenia rocznego. Podatek PIT jest bowiem podatkiem rocznym i jego ostateczne rozliczenie następuje po zakończeniu roku podatkowego, w tym również w odniesieniu do tych dochodów, które podlegają opodatkowaniu bez obowiązku wpłacania miesięcznych zaliczek na podatek. W przypadku podatników uzyskujących dochody z zagranicy roczne rozliczenie następuje w zeznaniu o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty) oznaczonym symbolem PIT-36.

W zeznaniu tym podatnicy wykazują dochody ze wszystkich źródeł (do których ma zastosowanie skala podatkowa), a następnie od sumy tych dochodów pomniejszonych o przysługujące obliczenia, obliczają należny podatek dochodowy. Kwotę tego podatku (w odniesieniu do dochodów uzyskanych od 1 stycznia 2022 r.) podatnicy ustalają z uwzględnieniem nowych parametrów skali podatkowej, czyli kwoty wolnej od podatku w wysokości 30 tys. zł, progu dochodów w wysokości 120 tys. zł oraz podstawowej stawki podatku w wysokości 12%. Dodatkowo podatnicy uwzględniają postanowienia właściwej umowy o unikaniu podwójnego opodatkowania.

Jeżeli podatek należny wynikający z zeznania jest mniejszy od sumy zapłaconych zaliczek na podatek, podatnik otrzymuje zwrot nadpłaconego podatku. Jeżeli podatek należny wynikający z zeznania jest większy od sumy zapłaconych zaliczek na podatek, podatnik jest obowiązany wpłacić powstałą różnicę na rachunek urzędu skarbowego w terminie do 30 kwietnia roku następującego po roku podatkowym. Podatek niezapłacony w terminie płatności podatku staje się zaległością podatkową (za zaległość podatkową uważa się także niezapłaconą w terminie płatności zaliczkę na podatek).

Podkreślić przy tym należy, że od 2022 r. podatnicy, którzy obliczają podatek według skali podatkowej, płacą go tylko wówczas, gdy roczna podstawa opodatkowania tym podatkiem, przekracza 30 tys. zł. Dla podstawy opodatkowania mniejszej lub równej 30 tys. zł podatek dochodowy (na skali) wynosi 0 zł.

Niezależne od powyższego należy zauważyć, że organ podatkowy, na wniosek podatnika, może zwolnić płatnika z obowiązku pobrania w trakcie roku zaliczki na podatek, jeżeli pobranie podatku zagraża ważnym interesom podatnika, a w szczególności jego egzystencji, lub podatnik uprawdopodobni, że pobrany podatek byłby niewspółmiernie wysoki w stosunku do podatku należnego za rok podatkowy. Organ podatkowy, na wniosek podatnika, może również ograniczyć pobór zaliczek na podatek, jeżeli podatnik uprawdopodobni, że zaliczki obliczone według zasad określonych w ustawach podatkowych, w tym w ustawie PIT, byłyby niewspółmiernie wysokie w stosunku do podatku należnego od dochodu rocznego. Tego rodzaju rozwiązania przewiduje art. 22 § 2 i 2a ustawy – Ordynacja podatkowa. Przy czym przepisów tych nie stosuje się do zaległości podatkowej.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia Ministra Finansów

Jarosław Neneman
Podsekretarz Stanu